

внешней стоимостной формой, которая весьма наглядно проявляется на рынках товаров, труда, капитала и других, важно видеть скрытые сущностные обстоятельства экономического развития.

Это хорошо понимал Генри Форд, не имевший университетского экономического образования, но наделенный крупным талантом инженера-изобретателя, организатора производства, бизнесмена. В рамках капиталистической системы ему удалось преодолеть предрассудки заурядного капиталиста. В книге "Моя жизнь, мои достижения" изложена его философия успешной хозяйственной производственной деятельности. Во главу угла он ставил труд, производительный труд: "Хозяйственный принцип – это труд... Строгая социальная справедливость проистекает только из честного труда" [14, с. 16]. И далее: "Труд является в нашей жизни основным условием здоровья, самоуважения и счастья" [14, с. 101 – 102]. Вопреки обиходным представлениям о роли денег он утверждал: "Деньги, вообще, ничего не стоят, так как сами по себе не могут создавать ценности. ...Прибыль всегда должна идти за производством, а не предшествовать ему" [14, с. 39].

Г. Форд высоко ценил человеческий фактор, представляя предприятие не просто как систему машин, а как "рабочее общение людей" [14, с. 80]. Размышляя о творческой природе человека, он писал: "Нам нужны художники, которые владели бы искусством индустриальных отношений... Нам нужны люди, которые способны преобразовать бесформенную массу в здоровое, хорошо организованное целое в политическом, социальном, индустриальном и этическом отношениях" [14, с. 90]. Вопреки бытовавшей практике он первым стал на путь сокращения продолжительности рабочего дня и повышения заработной платы, ибо: "Понижение заработной платы самый легкий и в то же время самый отвратительный способ справиться с трудным положением, не говоря уже о его бесчеловечности" [14, с. 113]. Таким образом, видим пример фундаментального подхода к производственно-хозяйственной, экономической деятельности, глубокого понимания ее природы, выражающейся в тесной взаимосвязи собственно производственного, стоимостного и социального аспектов развития, в основе которого лежит труд.

Следует также отметить, что идеи Г. Форда выводят на очень важный принцип высшего образования – сочетание его фундаментальности и функциональности. На это указывают современные исследователи. В. С. Пономаренко среди главных принципов реализации миссии университета объединяет фундаментальное и специальное содержание образования в единый принцип и выделяет в качестве самостоятельного *действенный* принцип образования [1, с. 4]. Это очень важно, так как действенность образования должна проявляться не только после окончания вуза, но и в процессе учебы. Получаемые знания должны быть фунуциональными, а не зряшными, и студент должен понять это, чем раньше, тем лучше.

Широта взглядов, фундаментальность и функциональность знаний наделяет человека способностью принимать самостоятельные, плодотворные решения, ограждает от попыток манипулировать его сознанием, подчинения чужой воле.

Система университетского образования неотделима от общественных условий его реализации. Стимулы овладения экономическим знанием на высоком университетском уровне, продуктивность применения его на практике в значительной мере определяются состоянием общества и, в частности, экономики, что обуславливает потребность в этих знаниях. "Истинно образованный человек, как я его понимаю в современном смысле, найдет себе место тогда, когда в нем с его самостоятельными суждениями будут нуждаться или правительство, или промышленность, или, говоря вообще, образованное общество", – писал Д. И. Менделеев [5, с. 226 – 227]. Суждение – весьма актуальное в современных условиях неустоявшейся переходной экономики Украины. Отсюда – возрастание актуальности решения стоящей перед страной стратегической задачи: освоения инновационно-инвестиционной модели развития. Это не только потребует высокообразованных, творчески мыслящих специалистов, но и возродит сти-

мулы к расширению сферы университетского образования. Усиление фундаментальной составляющей образовательного процесса послужит, несомненно, действенным фактором повышения качества подготовки специалистов с университетским дипломом.

Литература. 1. Пономаренко В. С. Підготовка фахівців з вищою освітою для економіки знань // Управління розвитком. – 2006. – №2. – С. 3 – 6. 2. Пономаренко В. С. Економічний університет – концептуальні засади розвитку // Новий колегіум. – 2006. – №3. – С. 3 – 15. 3. Садовничий В. Традиції і сучасність // Вища школа. – 2003. – №3. – С. 81 – 83. 4. Булгаков С. Н. Под знаменем университета // Социальная экономика. – 2004. – №3. 5. Менделеев Д. И. Заветные мысли: Полное издание (впервые после 1905 г.). – М.: Мысль, 1995. – 414 с. 6. Ушинский К. Д. Избранные педагогические сочинения. Т. 1 – 2. / Под ред. А. И. Пискунова (отв. ред.). – М.: "Педагогика", 1974. – 584 с. 7. Омар Хайям. Рубайат. / Пер. с перс. Г. Плещекого. 2-е изд. – М.: Гл. ред. вост. лит. изд. "Наука", 1975. – 288 с. 8. Маркс К. Избранные сочинения / К. Маркс, Ф. Энгельс. – В 9-ти т. Т. 9. – М.: Политиздат, 1987. – 1084 с. 9. Развитие метода политической экономии / Под общ. ред. А. К. Покрыганя. – М.: Экономика, 1986. – 270 с. 10. Леонтьев В. Экономические эссе. Пер. с англ. – М.: Политиздат, 1990. – 416 с. 11. Григорян Г. М. Политическая экономия: принципы обновления и развития: Учеб. пособие / Под ред. акад. Н. А. Сироштаня. – Харьков: Изд. ХГЭУ, 2000. – 388 с. 12. Макконнелл К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Т. 1. / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю. – М.: Республика, 1992. – 400 с. 13. Маркс К. Сочинения / К. Маркс, Ф. Энгельс. – 2-е изд. Т. 23, 14. Форд Г. Моя жизнь, мои достижения. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 208 с.

Стаття надійшла до редакції
11.01.2007р.

УДК 343.35:330

**Попова С. М.
Шведенко М. О.**

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

This article is an attempt to determine the main reasons, which are making the economical crimes of. Survey has been provided as to the influence of economical crimes on situation of Ukraine. There were offered some methods to detect economical crimes in Ukraine.

З економічною безпекою як складовою національної безпеки пов'язуються системні трансформації у сфері економічної злочинності. Стан економіки, його підйом чи спад має безпосередній вплив на стан безпеки. Тобто, будь-які економічні відносини, у тому числі й ринкові, зумовлюють злочинність та впливають на безпеку суспільства.

Захищеність відносин в економіці визначає рівень добробуту людини, суспільства та формує при цьому основи обороноздатності держави. Економічний чинник як важлива складова безпеки здійснює визначальний вплив на стан економіки в цілому, тому тема даної статті є актуальною.

Злочинність у сфері економіки вимагає вивчення її особливостей, детермінуючих факторів та шляхів їх попередження.

Цєю проблемою займалися вітчизняні вчені-юристи: В. В. Тацій, В. В. Сташис, О. М. Бандурка, О. М. Джука, інші видатні юристи.

Метою даної статті є аналіз сучасного стану економічної злочинності, виявлення особливостей й основних причин такої діяльності.

Економічне правопорушення — це форма прояву економічної небезпеки, що є наслідком дій або бездіяльності; правопорушення встановлюються порядком поведінки, закріпленого нормами права, які обертаються економічними втратами для держави, юридичних та фізичних осіб [1].

Економічне правопорушення залежно від ступеня наслідків можна класифікувати як адміністративні правопорушення і як злочини кримінального порядку.

Стаття 11 Кримінального Кодексу України дає правове поняття злочину: "Злочином є суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність)" вчинене суб'єктом злочину.

Не є злочином дія або бездіяльність, яка хоча формально й містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі".

До злочинів у сфері економічної діяльності можна віднести: фіктивне підприємництво; здійснення підприємницької діяльності без ліцензії; незаконне відкриття або використання за межами України валютних рахунків; легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом; ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів; фіктивне банкрутство; доведення до банкрутства; приховування стійкої фінансової неспроможності; незаконні дії у разі банкрутства; шахрайство з фінансовими ресурсами; порушення порядку випуску (емісії) та обігу цінних паперів; виготовлення, збут та використання підроблених недержавних цінних паперів; обман покупців та замовників; фальсифікація засобів вимірювання; випуск або реалізація недоброякісної продукції; незаконна приватизація державного, комунального майна; незаконні дії щодо приватизаційних паперів; службове підроблення; одержання хабара; давання хабара; провокація хабара. Сам злочинний акт, вписуючись у процес реалізації егоїстичних економічних інтересів, стає елементом системи економічних відносин. Відмінна риса економічних злочинів полягає в тому, що вони скоюються спеціальним суб'єктом — посадовими і матеріально відповідальними особами, а не сторонніми для об'єкта керування людьми, включеними в систему економічних відносин, на які вони зазіхають [2].

Економічну злочинність варто розглядати як сукупність корисливих злочинів, вчинених у сфері економіки посадовими й іншими особами в процесі їхньої професійної діяльності, особами, що зазіхають на власність і інші інтереси споживачів, партнерів, кредиторів, конкурентів і держави, а також на процес керування економічною діяльністю різних ланок господарства.

Економічна злочинність — це складна сукупність декількох десятків складів злочинів, передбачених кримінальним законом.

До числа економічної злочинності, яка характеризується низкою особливостей якісного характеру, можна віднести:

підвищення рівня організованості злочинних угруповань, посилення їхнього тиску на суспільство, що супроводжується поширенням корупції;

посилення зовнішньоекономічного, міжнаціонального і міжрегіонального характеру злочинної діяльності.

Злочини в сфері економічної діяльності обумовлені складним причинно-наслідковим комплексом. Цей комплекс може бути представлений системою детермінантів різного рівня, що визначають народження, розвиток і відмирання причин, умов і обставин здійснення економічних злочинів. Вивчення причинного комплексу необхідне для пошуку найбільш ефективних шляхів і засобів усунення криміногенних факторів, для розробки кримінологічних прогнозів.

Причини злочинності взагалі розуміються кримінологією як система негативних для відповідної суспільно-економічної формації соціальних явищ, що детермінують злочинність як свій наслідок. Економічна злочинність і її детермінанти в Україні піддавалися змінам і в основі свого минулого залежні від місяця (підпорядкованості) і ролі законів економіки в ієрархії управління економікою в державі.

Особливість злочинця розуміється кримінологією як "сукупність інтегрованих у ній соціально значимих негативних властивостей, що утворилися в процесі різноманітних і систематичних взаємодій з іншими людьми". Вона формується під впливом цілої гами суспільних відносин — правових, економічних, політичних, моральних, психологічних і ін. На особистість злочинця в сфері економіки основний, вирішальний вплив здійснюють правові, економічні відносини, і насамперед відносини власності, розподілу, споживання, управління й ін. [2].

Статистика свідчить про те, що податкові злочини здійснюються переважно особами, що мають більш високий інтелектуальний рівень. Така тенденція зберігається і сьогодні.

Аналізуючи особистість злочинця зі сфери економічної діяльності, неодмінно варто враховувати фактор духовного розвитку цієї особистості, мотиви, інтереси, потреби. За всіма цими параметрами, як правило, виявляються істотні розходження між злочинцями із загальнокримінального й економічного середовища. Справа в тому, що значна частина осіб другої групи потрапляє на злочинний шлях саме під впливом порочних потреб і інтересів. Відповідним чином формуються нахили, звички, пошук і здобуття засобів для їхнього задоволення.

Для злочинців зі сфери економічної діяльності властива відома орієнтація на дороги, престижні форми і предмети споживання. Вирішальне значення при цьому має розмір коштів, отриманих у результаті злочинних дій.

До числа мотивів злочинного поведіння варто віднести і необхідність нагромадження засобів для маскування своєї злочинної діяльності шляхом підкупу корумпованих посадових осіб, давання хабарів. Цей мотив став відігравати особливу роль останнім часом у зв'язку з лібералізацією економіки, відсутністю системи нормативних актів щодо регулювання окремих господарських відносин; утратою контролюючим апаратом своїх можливостей і ослабленням соціального контролю.

Аналіз сучасного стану злочинності у сфері економічної діяльності, системи детермінантів і характерних рис особистості злочинця свідчить про те, що в оцінюваній перспективі криміногенна обстановка буде характеризуватися удосконаленням злочинної діяльності, зростанням консолідації злочинних груп і формувань, рівня їхньої організованості.

Високий рівень організації й особливо зв'язок злочинних угруповань чи співтовариств (їхніх лідерів) з окремими представниками владних структур і правоохоронних органів соціального контролю. Створені в такий спосіб злочинні організації будуть прагнути легалізувати свою діяльність, надати їй максимально можливий відкритий характер. Вони будуть спеціально створювати цілком офіційні комерційні структури, використовуючи їх для "відмивання" грошей, здобутих злочинним шляхом. Це відноситься насамперед до приватизованих підприємств торгівлі, комерційних банків і особливо до фірм, причетних до обміну та продажу нерухомості.

Посилення матеріальних основ організованої злочинності є в деякій мірі умовою подальшого розвитку злочинності як соціально-правового явища. Окремі ланки економіки вже зараз розвиваються самі по собі так, що є матеріальною передумовою посилення криміногенних сил (виробництво та збут легкових автомобілів, виробництво спиртних напоїв).

Корупція як спосіб незаконного збагачення є живильним середовищем економічної злочинності. Відповідно до ст. 1 Закону України "Про боротьбу з корупцією" під корупцією розуміється діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг.

Лише за офіційними даними МВС України, у її загальній структурі кожен другий виявлений злочин належить до сфери службової діяльності, а кожен десятий з останніх — одержання хабара посадовою особою [3]. На хабарництво припадає близько 6% злочинів у сфері економічної діяльності. Втім соціологічні опитування підприємців свідчать, що якнайменше 90% з них протягом року були змушені давати хабарі. Організовані злочинні угруповання виділяють на підкуп для встановлення і підт-

римки корупційних зв'язків до 50% своїх доходів від незаконної діяльності.

Економічна злочинність скоюється в процесі професійної діяльності управлінців — ділової еліти суспільства, їй притаманний висококваліфікований характер, складність, багатоепізодичність схем скоєння, їх перманентно варіативний, прихований, латентний характер прояву, використання ефективних засобів нейтралізації правового контролю тощо. Як правило, сучасній економічній злочинності притаманний організований характер. За цих умов застосування до сучасної економічної злочинності технологій протидії, які притаманні традиційним формам боротьби, малоефективне [4].

Метою злочинів є одержання вигоди в результаті присвоєння економічних ресурсів із порушенням принципу еквівалентності. Дана ознака є обов'язковою. При цьому злочин може бути вчинено з метою одержання особистої вигоди, або вигоди в інтересах третіх осіб чи організацій. Злочин здійснюється у процесі професійної діяльності. Ця ознака є визначальною при виробленні дефініції економічної злочинності. Пов'язаність із договірними зобов'язаннями, що виникають у суб'єктів між собою чи державою, і які характерні для сфери виробництва, переробки, придбання, розподілу й обміну матеріальних благ, послуг.

Колективність жертв. Ця ознака зумовлена тим, що суб'єктом посягання злочинів є економіка в цілому, окремі її сектори, приватнопідприємницька діяльність чи окремі групи громадян.

Анонімність жертв. Дана ознака вказує на те, що для цих злочинів характерною ознакою є велика відстань між жертвою і злочинцем. При вчиненні економічного злочину процес віктимізації відбувається на початку економічних взаємовідносин і прихований від самої жертви. Наявність двох суб'єктів — юридичної особи (злочинність корпорації) і фізичної особи (злочинність за видом діяльності), яка діє від імені і в інтересах підприємства. Юридична особа є суб'єктом злочину лише в тих країнах, де законодавством передбачена кримінальна відповідальність юридичних осіб (США, Франція). Істотний збиток, заподіяний економічним інтересам держави, окремим підприємствам і громадянам. Множинний характер. Перерозподіл матеріальних благ як наслідок економічних злочинів. Системний характер [5].

Ознаки економічної злочинності, за оцінками фахівців, здебільшого є латентними [5]. Як це зазначає В. Тацій, спостерігається розбіжність у відомостях про їх кількість, між загальними статистичними даними, вибірковими науковими даними та даними судової статистики. Постала необхідність у розробці ефективної методики визначення латентної економічної злочинності, а також єдиної загальнодержавної системи обліку відповідних злочинів з урахуванням окремих видів (відповідно до норм КК України) та галузей, де вони вчиняються [5], що дозволить розробити заходи для більш ефективної профілактики.

За даними МВС України, у сфері економіки у 2004 р. виявлено 44,2 тис. злочинів, що на 2,2% більше, ніж у 2003 р. [3]. Із загальної кількості злочини у сфері службової діяльності складають 16,6 тис. (37,5%), у тому числі зловживання владою або службовим становищем — 5,9 тис.; злочини проти власності — 16,2 тис. (36,6%), у тому числі привласнення або розтрата майна — 7,4 тис.; злочини у сфері господарської діяльності — 8,6 тис. (19,5%).

Причиною злочинів також може бути і необережність як наслідок злочинної самовпевненості або злочинної недбалості. Окрім цього економічні правопорушення можуть бути також наслідком недостатньої кваліфікації, досвіду господарчої діяльності. Тому більшість правопорушників чи злочинців у сфері управління господарчою діяльністю з метою полегшення власної долі намагаються довести, що скоєне правопорушення або злочин не має умислу, злочинної недбалості і самовпевненості, а є наслідком недостатньої кваліфікації [1].

Боротьба зі злочинністю передбачає застосування репресивних заходів з боку держави із залученням спеціальних озброєних підрозділів відповідно до норм КК України і КПУ України [6].

Системотворюючим фактором тіньового бізнесу є цілеспрямована діяльність на отримання прибутку будь-яким шляхом, прихованого від офіційної влади [6]. 83% керівників і підприємців і 60% службовців відносять себе до середнього класу. Як людський фактор економіки вони беруть участь у здійсненні всіх основних функцій щодо відтворення цього суспільного інституту. В окремої частини господарників і службовців виникає спокуса змінити або зміцнити свій соціальний статус за рахунок використання прихованих практик. За даними Департаменту інформаційних технологій МВС України в 2003 році лише у сфері службової діяльності виявлено 18,1 тис. злочинів, у тому числі 37,6% — зловживання владою або службовим становищем, 8% — перевищення влади або службових повноважень, 16,4% — хабарництво. Окрім того, у сфері приватизації виявлено 3,6 тис. злочинів, зовнішньоекономічної діяльності — 1,9 тис., у банківській сфері — 3,1 тис., паливно-енергетичному комплексі — 3,9 тис., бюджетній сфері — 8,9 тис. Усього у 2003 р. було виявлено так званих "білокомірцевих" злочинів 43,2 тис.

Аналіз понятійного апарату, який відображає протидію держави і суспільства злочинності, дозволяє розглядати як один із її напрямів профілактичної діяльності державних установ і громадських формувань.

Профілактика злочинності включає два основних напрями: загально-соціальну профілактику і роботу спеціалістів з індивідами, схильними до правопорушень.

Загальносоціальна профілактика злочинності передбачає створення умов, за яких злочинність стабілізується або скорочується. До таких умов належать підвищення життєвого рівня населення і створення соціально-економічної основи для стабільного політичного і державного устрою суспільства [6].

У Кримінальному кодексі України використовується поняття "запобігання злочинам" (ст. 1) [7].

Закріплення в Конституції України (ст. 41) трьох форм власності (державної, комунальної і приватної) призвело до зміщення ролі держави в економічних відносинах між різними суб'єктами. В умовах розвитку ринкових відносин (основою яких є прибуток як головна мета економічної діяльності) в якісно новій площині постала проблема економічної безпеки держави, особливо створення механізму її забезпечення.

Слід зазначити, що Кримінальний кодекс (КК) України 2001 р. вмістив 51 статтю, у якій передбачена відповідальність за злочин у сфері економічних відносин. Це, зокрема, розділ VI та VII КК України "Злочини проти власності" і "Злочини у сфері господарської діяльності", а також норми статей, які передбачають відповідальність за контрабанду (ст. 201), порушення порядку зайняття господарською та банківською діяльністю (ст. 202), заняття забороненими видами господарської діяльності (ст. 203), незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204), фіктивне підприємництво (ст. 205), легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом (ст. 209), ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів (ст. 212), порушення антимонопольного законодавства (ст. 230), незаконну приватизацію державного, комунального майна (ст. 233) тощо. В. Тацій зазначає, що специфікою названих злочинів є те, що вони значною мірою корисливо вмотивовані та вчиняються особами, які виконують певні функції у сфері виробництва та послуг, або особами, які координують чи контролюють цю сферу діяльності.

Як зазначає Президент України: потрібна чітка координація зусиль органів державної влади і управління, правоохоронних і контролюючих органів щодо створення сприятливого бізнес-клімату та "рівних правил гри" для всіх прибутково орієнтованих суб'єктів ринкових відносин [3].

За оцінками фахівців, в Україні, як і в інших країнах СНД, нині фактично склалися дві економіки: легальна (контролюється державою) та нелегальна (тіньова) [3].

Тіньова економіка розуміється як сукупність неконтрольованих і нерегульованих законних протиправних видів економічної діяльності [1].

Незаконна, умисно прихована від державних органів економічна діяльність спрямовується на одержання прибутку шляхом вчинення злочинів чи сприяння їм.

Тіньова економіка як соціальне явище виросла та розвивалася в умовах наявності прогалин у законодавстві, в економіці і фінансово-кредитній сфері, за обставин зростання фінансових можливостей криміналітету, зрощування корумпованих представників різних влад, державного апарату і злочинного світу, маючи єдину мету – надмірне збагачення та одержання влади.

Важливим фактором зниження криміногенного впливу організованої економічної злочинності є з'ясування причин та нейтралізація умов, що сприяють здійсненню конкретних протиправних діянь. Потрібно законодавчо врегулювати проведення обов'язкових кримінологічних експертиз проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань фінансової, банківської та господарської діяльності. Метою таких досліджень є виявлення та усунення недоліку правового регулювання, що уможливлуватимуть подальшу криміналізацію окремих галузей економіки.

Усебічний комплексний аналіз наявних матеріалів дає підстави виділити найпоширеніші його форми і види, зокрема ухилення від сплати податків, порушення правил підприємницької діяльності, приватизації, фіктивне підприємництво та фіктивне банкрутство підприємств, їх штучна збитковість, злочини у сфері виробництва, реалізації та обігу спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, бюджетні кошти, реалізація конфіскованих та безгосподарних товарів, легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом тощо. При цьому зазначимо, що підвищена кримінологічність характерна для деяких галузей господарства, зокрема для видобувної, вугільної промисловості та енергетичної сфери, торгівлі тощо [8].

Така ситуація вкрай негативно впливає на соціально-економічний стан країни. На створення сприятливих умов для розвитку її економіки, забезпечення прав і свобод громадян, що потребує реалізації комплексних скоординованих політико-правових та соціально-економічних заходів, спрямованих на подолання злочинності в економіці.

Економічні відносини визначають рівень організованої злочинності, яка наносить все більш відчутні політичні, економічні й моральні збитки нашому суспільству, гальмує і дискредитує сучасні реформаторські та стабілізаційні процеси, дезорганізує діяльність державних інститутів. Відомо, що злочинність як кримінально-правове явище традиційно знаходиться у сфері діяльності правоохоронних органів, які забезпечують внутрішню безпеку [5].

Для більш ефективної роботи з профілактики економічної злочинності необхідно на державному рівні розробити систему обліку зазначених злочинів з урахуванням окремих видів (згідно з КК України) та галузей народного господарства. Це, у свою чергу, дозволить спрямувати зусилля суб'єктів законодавчої ініціативи на розробку законопроектів відповідно до об'єкта та предмета регулювання, тобто з чітким механізмом правового регулювання криміногенних обставин з метою їх локалізації і недопущення можливостей вчинення правопорушень.

На думку автора, необхідно створити:

1) низку законів, які більш деталізовано врегулювали б відносини стосовно захисту підприємців щодо контролю з боку держави;

2) забезпечити підтримку приватних підприємств, при цьому прагнучи до того, щоб економічна злочинність стала економічно не вигідною. Для цього повинен функціонувати державний нагляд за економічними структурами, особливо тими, які мають зовнішні економічні зв'язки;

3) зважаючи на те, що в більшості злочинну діяльність у підприємницьких (економічних) правовідносинах здійснюють державні службовці, депутати та інші посадові особи, необхідно внести зміни до законів ("Про державних службовців", "Про статус народних депутатів України", "Про прокуратуру"), які б обмежили їх недоторканність, систематизувати їх права та обов'язки більш детально;

4) з метою зняття соціальної напруги у суспільстві, необхідно упорядкувати на законодавчому рівні для усіх категорій

державних службовців, депутатів усіх рівнів, розміри заробітної плати, пенсій відповідно до реальних ринкових цін;

5) закон України "Про боротьбу з корупцією" повинен бути більш детально пояснений: що до корупції належить (реально на сьогодні правоохоронні органи прагнуть все підвести під корупцію), які дії державних службовців підпадають під дію даного закону, який порядок притягнення до відповідальності.

Все це призводить до необхідності підвищення кваліфікації кадрів МВС, СБУ та проведення правових і судових реформ. Такі заходи необхідно реалізувати з метою виявлення реальної плідної роботи ВРУ та органів місцевого самоврядування.

Література: 1. Озерський І. В. Економічні правопорушення і форми відповідальності // Економіка, фінанси і право. – 2005. – №2. – С. 28 – 33. 2. Озерський І. В. Економічна злочинність (поняттєво-правовий та психологічний аналіз) // Економіка, фінанси і право. – 2004. – №11. – С. 22 – 27. 3. Джука О. Криміналізація економіки України: сучасний стан, тенденції, напрями протидії // Право України. – 2005. – №12. – С. 35 – 40. 4. Предборський В. Сучасні засоби управління як фактор підвищення ефективності боротьби з економічною злочинністю // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – №10. – С. 51 – 55. 5. Нікітін Ю. В. Криміногенні впливи на економічну безпеку як складову національної безпеки держави та їх попередження // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №3. – С. 130 – 136. 6. Коваленко В. Загальносоціальні умови профілактики злочинів в економічній сфері // Право України. – 2004. – №8. – С. 12 – 18. 7. Кримінальний Кодекс України // Відомості Верховної Ради. – 2001. – №25. – 26. – С. 131. 8. Коваленко В. В. Щодо злочинності в галузі економіки та її подолання // Митна справа. – 2004. – №5. – С. 34 – 38.

Стаття надійшла до редакції
20.12.2006 р.

УДК 330.3(477)

Піддубна Л. І.

ПРОСТОРОВО-ТЕМПОРАЛЬНИЙ РАКУРС ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

The disaggregation of the space of readiness of economic system of Ukraine by the criteria of topical character, optimality and domination was done on the basis of the use of space and temporal methodology of research. The problems of its transition to the new level of competitiveness, which are connected with space and temporal coordinates of development, were defined.

Сучасні світогосподарські процеси та тенденції зумовлюють потребу у використанні нових методів та інструментарію дослідження проблем підвищення конкурентоспроможності економічних систем. Методологічна обмеженість і низька працездатність суб'єктно-біхевіористичної експлікації конкурентоспроможності, як і її "поелементної" аксіоматики, стають очевидними. Виникає потреба у розширенні горизонту дослідження, в якому предметом аналізу теорії конкурентоспроможності є не статичні й замкнуті ринкові структури, а закономірності їх функціонування – існування у просторі – часі як організаційних систем.